

Lagrådsremiss

Ändrade villkor för medlemskap och avgifter i arbetslöshetskassorna, m.m.

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 5 februari 2009

Sven Otto Littorin

Karin Renman
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Lagrådsremissen innehåller förslag om vissa ändrade villkor i bestämmelserna om medlemskap i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Det föreslås att kraven på aktuellt arbete respektive viss arbetad tid för rätt till inträde i en arbetslöshetskassa tas bort. Det lämnas även förslag om att arbetslöshetsavgiften reduceras med 50 kronor per sysselsatt medlem. En ny instansordning föreslås för arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgifter. Slutligen föreslås viss uppgiftsskyldighet för Försäkringskassan gentemot arbetslöshetskassorna.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	4
3	Ärendet och dess beredning.....	9
4	Ändrade villkor för medlemskap och avgifter i arbetslöshetskassorna.....	9
4.1	Nytt inträdesvillkor	9
4.2	Avdrag från arbetslöshetsavgiften.....	11
4.3	Överklagande av beslut om medlemsavgifter	14
5	Försäkringskassans uppgiftsskyldighet.....	16
6	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	17
7	Konsekvenser.....	18
7.1	Ändrat inträdesvillkor samt sänkt arbetslöshetsavgift.....	18
7.2	Effekter av förändrat informationsutbyte.....	18
7.3	Effekter av ny instansordning vid överklagande av arbetslöshetskassans beslut om medlemsavgifter.....	19
7.4	Konsekvenser ur ILO-perspektiv	19
8	Författningskommentar.....	19
Bilaga 1	Sammanfattning.....	23
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	24
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	29
Bilaga 4	Ds 2008:77 Förbättrade och förenklade villkor i arbetslöshetsförsäkringen	29

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor¹

dels att 34 a och 98 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 98 § ska utgå,

dels att 34, 37, 48, 49, 87 och 95 §§ samt rubriken närmast före 95 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 48 a, 48 b och 94 a §§, samt närmast före 94 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 99 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Överklagande av beslut från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §²

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. *Medlemskap får dock beviljas endast den som under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor har förvärvsarbetat i genomsnitt minst 17 timmar per vecka och fortfarande arbetar i minst denna omfattning.* Rätt att bli medlem har inte den som

1. är medlem i en annan arbetslöshetskassa, eller

2. har fyllt 64 år.

Rätt att bli medlem har även den som till följd av att han eller hon uppfyller studerandevillkoret enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring är berättigad till ersättning enligt grundförsäkringen och som utbildat sig för arbete i yrkeskategori eller bransch inom kassans verksamhetsområde.

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som *vid ansökningstillfället* uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. *Den som vid ansökningstillfället inte arbetar har dock rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa om han eller hon uppfyllde villkoren när han eller hon senast arbetade.* Rätt att bli medlem har inte den som är medlem i en annan arbetslöshetskassa eller har fyllt 64 år.

¹ Senaste lydelse av

34 a § 2000:1461

98 § 2002:543.

² Senaste lydelse 2000:1461. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när *förvärvsarbete enligt första stycket påbörjades, dock tidigast* första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

37 §³

Arbetslöshetskassans styrelse *skall*, om inte särskilda skäl talar mot det, utesluta en medlem som

Arbetslöshetskassans styrelse *ska*, om inte särskilda skäl talar mot det, utesluta en medlem som

1. inte uppfyller och inte heller under de senaste sex månaderna har uppfyllt bestämmelsen i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde, eller

2. medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift om något förhållande av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning.

Om det finns särskilda skäl *skall* styrelsen, i stället för att utesluta medlemmen, fränkänna honom eller henne rätten till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Om det finns särskilda skäl *ska* styrelsen, i stället för att utesluta medlemmen, fränkänna honom eller henne rätten till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Första stycket 1 gäller inte sådana medlemmar som grundar sitt medlemskap endast på förhållanden som avses i 34 § andra stycket.

48 §⁴

En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i månaden. Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

En arbetslöshetskassa ska till staten utöver finansieringsavgiften för varje kalendermånad betala en arbetslöshetsavgift. Denna avgift ska motsvara 33 procent av den under månaden utbetalade inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen.

³ Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

⁴ Senaste lydelse 2008:410. Ändringen innebär att andra–fjärde styckena upphävs.

När arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter som täcker kostnaderna för arbetslöshetsavgiften ska denna vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under den månad arbetslöshetsavgiften avser.

Finansieringsavgiften och arbetslöshetsavgiften får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

48 a §

En arbetslöshetskassa ska till staten utöver finansieringsavgiften för varje kalendermånad betala en arbetslöshetsavgift. Denna avgift ska motsvara 33 procent av den under månaden utbetalade inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen.

Från arbetslöshetsavgiften ska avdrag göras med 50 kronor per medlem som, under den månad som avgiften avser, inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a §. Arbetslöshetsavgiften är dock alltid lägst 0 kronor.

När arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter som täcker kostnaderna för arbetslöshetsavgiften, ska denna vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under den månad arbetslöshetsavgiften avser.

48 b §

Finansierings- och arbetslöshetsavgifterna får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

49 §⁵

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48–48 b §§ ska göras.

87 §⁶

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och arbetslöshetsavgift, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§, 60 § samt 94 a § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift, *uppgiftsskyldighet*, m.m., i 48–48 b §§ om finansieringsavgift och arbetslöshetsavgift, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

Uppgiftsskyldighet

94 a §

Försäkringskassan ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om aktivitetsstöd och utvecklingsersättning åt enskild som har betydelse för tillämpningen av

⁵ Senaste lydelse 2006:1545.

⁶ Senaste lydelse 2008:410.

denna lag.

Försäkringskassan ska även lämna de uppgifter som myndigheten har om att en medlem i arbetslöshetskassan utfört avlönat arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Överklagande i ärenden om rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa

Överklagande av en arbetslöshetskassas beslut

95 §⁷

Beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till medlemskap enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Behörig länsrätt är den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Vid prövning av överklagande av länsrättens beslut i mål som avses i första stycket *skall* nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i länsrätten.

Beslut som en arbetslöshetskassa fattar i ärenden om rätt till medlemskap eller medlemsavgifter enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Behörig länsrätt är den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Vid prövning av överklagande av länsrättens beslut i mål som avses i första stycket *ska* nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i länsrätten.

Arbetslöshetskassans beslut enligt denna lag i andra fall än som avses i första stycket får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

2. Äldre föreskrifter gäller för beslut som fattats före ikraftträdandet.

⁷ Senaste lydelse 2001:29.

3 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) aviserade regeringen under utgiftsområde 14 ett antal förändringar när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Arbetsmarknadsdepartementet har därefter utarbetat promemorian Förbättrade och förenklade villkor i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2008:77). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag avseende lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats.

En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remisstyttrandena samt en remissammanställning finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2008/2898/AE). Förslagets påverkan på statens inkomster och utgifter 2009 har beaktats i budgetpropositionen.

4 Ändrade villkor för medlemskap och avgifter i arbetslöshetskassorna

4.1 Nytt inträdesvillkor

Regeringens förslag: Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som vid ansökningstillfället uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Den som vid ansökningstillfället inte arbetar har dock rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa om han eller hon uppfyllde villkoren när han eller hon senast arbetade.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, med undantag för förslaget om justerad tidpunkt för inträde i arbetslöshetskassan.

Remissinstanserna: Länsrätten i Stockholms län, Försäkringskassan, Ekonomistyrningsverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Sveriges Kommuner och Landsting, Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Akademikers Centralorganisation och Arbetslöshetskassornas Samorganisation är positiva eller tillstyrker förslaget.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd tillstyrker förslaget med det tillägget att även studerande inom kassans verksamhetsområde bör få möjlighet till medlemskap i arbetslöshetskassan.

Arbetsgivarverket, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och ILO-kommittén har inga invändningar mot förslaget.

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala Universitet och Småföretagarnas Arbetslöshetskassa har synpunkter på förslaget om tidpunkt för inträde i arbetslöshetskassan.

Övriga remissinstanser har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande villkor för att beviljas medlemskap i en arbetslöshetskassa innebär att den sökande måste uppfylla villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Därutöver måste den sökande under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor ha förvärvsarbetat i genomsnitt minst 17 timmar per vecka och fortfarande arbeta i den omfattningen, den s.k. 17-timmarsregeln. Bestämmelsen innebär även att den sökande måste styrka att han eller hon har ett pågående arbete inom kassans verksamhetsområde.

Villkoret om viss arbetad tid försvårar för den enskilde att förvärva medlemskap i en arbetslöshetskassa. Det medför dessutom en omfattande administration för såväl arbetslöshetskassorna som för arbetsgivarna. För att komma till rätta med detta anser regeringen att inträdesvillkoren bör mjukas upp. Regeringen föreslår därför att villkoret om förvärvsarbete i viss minsta omfattning, 17-timmarsregeln, avskaffas. Förslaget stimulerar till ökad anslutning till arbetslöshetsförsäkringen samtidigt som det bidrar till att förenkla administrationen av försäkringen. Det medför även att arbetsgivaren inte behöver lämna intyg om viss arbetad tid för arbetstagare som söker inträde i en arbetslöshetskassa. Såsom *Länsrätten i Stockholms län* påtalat torde förslaget även medföra ett visst minskat antal överklaganden till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Till följd av förslaget blir undantaget från kravet på visst utfört förvärvsarbete för den som byter kassa överflödigt varför det bör tas bort (34 a §).

Även kravet på ett aktuellt arbete inom kassans verksamhetsområde bör ändras. Den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa bör kunna träda in i en arbetslöshetskassa även om han eller hon vid tillfället för inträdesansökan inte arbetar men väl har arbetat. Även det förslaget syftar till ökad anslutning till arbetslöshetsförsäkringen. När det gäller frågan om vilken arbetslöshetskassa som personen ska kunna träda in i bör det avgörande vara inom vilken arbetslöshetskassas verksamhetsområde personen senast arbetade. *TCO och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* menar att förslaget i den delen bör kompletteras med en regel som gör det möjligt för studerande inom en kassas verksamhetsområde att bli medlem i den arbetslöshetskassan. Det är regeringens uppfattning att det är personer som blivit arbetslösa efter att ha haft ett arbete och en stadigvarande inkomst, som ska omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Enligt regeringen saknas det därför skäl att skapa särskilda regler för studerande i detta hänseende. Regeringen vill emellertid framhålla att förslaget även kommer studerande till del genom att endast ett kortare arbete medför rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa.

Enligt promemorians förslag bör medlemsvillkoret enligt 7 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring beräknas på så vis att till varje

medlemsmånad ska läggas ytterligare en kalendermånad, genom att tidpunkten för inträdet i kassan tidigare läggs med en kalendermånad per medlemsmånad. Medlemsvillkoret kommer således att kunna uppfyllas på sex månader. Med anledning därav föreslås i promemorian att tidpunkten för inträdet i arbetslöshetskassan kan komma att justeras, med hänvisning till bestämmelsen om medlemsvillkoret. *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* påtalar att förslaget om justerad tidpunkt för inträde i arbetslöshetskassan kan medföra att en person, om denne först varit medlem i en annan arbetslöshetskassa, uppbär medlemskap i två arbetslöshetskassor under samma tidsperiod.

Förslaget om medlemsvillkoret är en försäkringsbestämmelse som syftar till att erbjuda medlemmar att snabbare ta del av inkomstbortfallsförsäkringen. Tidpunkten för inträde i arbetslöshetskassan, som är en föreningsrättslig fråga, bör enligt regeringen endast bestämmas utifrån den månad då ansökan om medlemskap gjordes. Därmed kan inte heller problemet med dubbelt medlemskap uppstå.

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom studier, det s.k. studerandevillkoret, avskaffades den 1 januari 2007. Rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa kvarstår emellertid fortfarande i lagtext för den som uppfyllt studerandevillkoret. Eftersom studerandevillkoret numera är avskaffat kan den bestämmelsen inte tillämpas. Bestämmelsen bör därför upphävas, jämte hänvisningen i 37 § tredje stycket, till den bestämmelsen.

4.2 Avdrag från arbetslöshetsavgiften

Regeringens förslag: Från arbetslöshetsavgiften ska avdrag göras med 50 kronor per medlem som, under den månad som avgiften avser, inte definieras som arbetslös. Arbetslöshetsavgiften är dock alltid lägst 0 kronor.

Det som sägs om medlem i en arbetslöshetskassa ska även gälla för den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter även om när och på vilket sätt avdraget från arbetslöshetsavgiften ska göras.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan, Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, ILO-kommittén, Sveriges Akademikers Centralorganisation* tillstyrker eller har inga invändningar mot förslagen.

Jämställdhetsombudsmannen och Sveriges Kommuner och Landsting, är positiva till förslaget.

Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Arbetslöshetskassornas Samorganisation välkomnar en sänkning av avgiften men anser att förslaget inte är tillräckligt för att stimulera ny- och återinträde i kassorna.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har synpunkter på att avdraget inte korrigeras på samma sätt som övriga medlemsuppgifter.

Svenskt Näringsliv motsätter sig förslaget.

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd är kritisk till delar av förslaget.

Övriga remissinstanser har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En arbetslöshetskassa ska ta ut avgifter från medlemmarna som i förening med andra inkomster ska täcka kassornas administration, betalningen av finansieringsavgiften och arbetslöshetsavgiften. Medlemsavgift som avser arbetslöshetsavgiften får dock endast tas ut av medlemmar som inte var arbetslösa i den mening som avses i 41 a § och får uppgå högst till 300 kronor per medlem och månad. Till följd därav har arbetslösa medlemmar en avsevärt lägre avgift än medlemmar som inte var arbetslösa, i den mening som avses i 41 a §.

Enligt regeringen är det angeläget att upprätthålla arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen. För att sänka medlemsavgifterna för en majoritet av de medlemmar som inte var arbetslösa i den mening som avses i 41 a § föreslår regeringen att arbetslöshetsavgiften bör sänkas med 50 kronor per medlem som uppfyller den definitionen. Avgiftssänkningen medför att marginaleffekterna av att gå från arbetslöshet till sysselsättning minskar och stimulerar anslutning till arbetslöshetsförsäkringen. Såsom *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering* påpekat är en sänkning av arbetslöshetsavgiften, som endast erläggs av sysselsatta, även i linje med motiven för att införa jobbskatteavdraget.

Den högsta arbetslöshetsavgiften är fortfarande 300 kronor per sysselsatt medlem. Sänkningen kommer därmed inte att påverka medlemsavgiften i de kassor vars arbetslöshetsavgift, efter sänkningen, fortfarande ligger över 300 kronor per medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a §. Dessa kassor får, genom taket på 300 kronor, redan i dag en betydande nedsättning av avgiften.

LO, TCO och Arbetslöshetskassornas Samorganisation menar att utifrån arbetslöshetens väntade utveckling under 2009 samt avgiftens konstruktion, där avgiften ökar då arbetslösheten inom kassans anslutningsområde stiger, kommer den föreslagna avgiftsminskningen inte i realiteten komma medlemmarna till godo. *LO, TCO och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* är vidare kritiska till att de medlemmar i arbetslöshetskassor som har en arbetslöshetsavgift som överstiger 300 kronor, efter avdrag, inte kommer att få del av sänkningen. Förslaget medför att avgiftsskillnaden mellan arbetslöshetskassor med överlappande verksamhetsområden ökar ytterligare. Därmed försämras möjligheterna för kassor som har höga avgifter, inte minst inom kulturområdet, att behålla sina medlemmar. Regeringen vill tydliggöra att den föreslagna beräkningen av avdraget inte kommer att påverka arbetslöshetsavgiften för de arbetslöshetskassor som har så hög arbetslöshet att de träffas av bestämmelsen om högsta belopp. Motivet är att dessa arbetslöshetskassor redan i dag har en betydande nedsättning av avgiften.

Beräkningen av avgiften i kombination med det föreslagna avdraget kan leda till att avgiften blir negativ. För att undvika att en sådan situation uppkommer, bör det slås fast att avgiften alltid är lägst 0 kronor.

Svenskt Näringsliv menar att förslaget går rakt emot syftet med införandet av den förhöjda finansieringsavgiften och sedermera den införda arbetslöshetsavgiften. Kopplingen mellan medlemsavgiften och kostnaden för arbetslösheten försvagas. Incitamenten till ansvarstagande och återhållsamhet i lönebildningen kommer därför att försämrats. En sådan koppling bör finnas även när arbetslösheten når höga nivåer varför det nuvarande taket för arbetslöshetsavgiften om 300 kronor bör tas bort. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att det föreslagna avdraget, som är riktat till de enskilda medlemmarna, är i enlighet med den av regeringen förespråkade arbetslinjen.

I promemorian föreslås att avdraget ska baseras på antalet medlemmar som, två månader före den månad som avgiften avser, inte var arbetslösa enligt definitionen i 41 a §. Avdragets storlek föreslås även baseras på de förhållanden som är kända vid utgången av den månad som avgiften avser. Att uppgifterna om antalet arbetslösa medlemmar ändras efter utgången av den månad som avgiften avser ska alltså enligt promemorians förslag inte påverka avdragets storlek. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* påtalar att det uppstår en inkonsekvens att inte korrigera avdraget på samma sätt som övriga medlemsavgifter. Det skulle enligt *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* vara enklare att grunda avgift och avdrag på samma underlag och införa ett generellt stoppdatum för samtliga avgifter och avdraget. Regeringen delar denna bedömning och föreslår därför att avgiften och avdraget för en månad baseras på samma uppgifter. Vad gäller generellt stoppdatum anser regeringen att det är en fråga som bör utredas vidare.

Med anledning av promemorians förslag om att tidpunkten för inträdet i arbetslöshetskassan kan komma att justeras, med hänvisning till förslaget om medlemsvillkoret i 7 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, uppkom fråga i promemorian om finansierings- och arbetslöshetsavgifter ska utgå retroaktivt. Regeringen delar emellertid inte promemorians bedömning att inträdet i arbetslöshetskassan ska justeras utifrån fiktiv medlemstid. Regeringen föreslår att inträdet i arbetslöshetskassan endast bestäms utifrån den månad då ansökan om medlemskap gjordes, se avsnitt 4.1. Därmed är promemorians förslag till bestämmelse om att finansierings- och arbetslöshetsavgift utgår från och med den kalendermånad när ansökan om medlemskap beviljades, överflödig.

Vad som sägs om medlem i en arbetslöshetskassa bör även gälla för den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan, Alfa-kassan.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna av avgifterna ska göras. Den föreskriftsrätten föreslås anpassas till den uppdelningen av avgifterna i olika lagrum som regeringen föreslår samt även omfatta avdraget från arbetslöshetsavgiften.

4.3 Överklagande av beslut om medlemsavgifter

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassornas beslut om rätt till medlemskap eller medlemsavgifter får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Arbetslöshetskassans beslut enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor i andra fall än vad som avser medlemskap och medlemsavgifter får inte överklagas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* är positiv till förslaget.

Länsrätten i Stockholms län tillstyrker förslaget.

Domstolsverket påpekar att förslaget leder till ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna varför eventuellt resurstillskott till domstolsväsendet kan bli nödvändigt om kostnaderna ökar mer än marginellt.

Landsorganisationen i Sverige (LO) är positiv till förslaget men menar att det inte bör vara kassornas generella beslut avseende medlemsavgifterna storlek som ska kunna prövas i allmän förvaltningsdomstol.

Övriga remissinstanser har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om talan mot och överklagande av en arbetslöshetskassas beslut enligt lagen om arbetslöshetskassor finns i 62, 95 och 98 §§ nämnda lag. Av 62 § framgår bl.a. att om ett beslut av en föreningsstämma inte har tillkommit i behörig ordning kan talan om upphävande eller ändring föras av en bestämd krets av personer. En sådan talan väcks vid tingsrätten. I 95 § anges bl.a. att beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till medlemskap enligt lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Av 98 § framgår att beslut i andra fall än som avses i 62 och 95 §§ överklagas hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Inspektionens beslut i ett sådant ärende överklagas hos regeringen.

Den nuvarande kompetensfördelningen när det gäller överklaganden i allmänhet bygger på principen att frågor som ska bedömas utifrån ändamålsenlighet och lämplighet överklagas till regeringen, medan frågor som huvudsakligen innefattar prövning av rättsfrågor överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Domstolsprövningen vad gäller förvaltningsrättsliga beslut har motiverats med bl.a. omsorgen om den enskildes rättssäkerhet och strävandena att begränsa regeringens arbetsbörda. Dessa skäl gör sig även gällande avseende arbetslöshetskassornas beslut.

Arbetslöshetskassornas beslut om rätt till medlemskap överklagas i dag hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller en arbetslöshetskassas beslut om ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Den nu föreslagna förändringen berör dock enbart arbetslöshetskassornas beslut enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Arbetslöshetskassornas beslut rörande såväl medlemskap som medlemsavgifter är av rättslig karaktär och rör förhållandet mellan enskilda individer och arbetslöshetskassorna. Besluten kan avse fråga om tidpunkt för upphörande av medlemskap, rätt till inträde i en arbetslös-

hetskassa, medlemsavgiftens storlek och fråga om retroaktiv återbetalning av medlemsavgift. Det är viktigt att en sådan prövning är likformig och rättssäker. Arbetslöshetskassornas beslut rörande medlemsavgifter kan inte anses rymma sådana politiska dimensioner att det på grund därav är motiverat att det nuvarande systemet med överklagande till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen respektive regeringen består. Arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgifter innefattar till övervägande del rättsliga bedömningar och bör därför överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Såsom *Kammarrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Stockholms län* påtalat förekommer det vid förvaltningsdomstolarna att mål innehåller såväl frågor om medlemskap som frågor om betalning av medlemsavgifter. På grund av de olika instansordningarna, har frågorna om medlemsavgifter fått avvisas i förvaltningsdomstolarna. Förslaget är även utifrån den aspekten ändamålsenligt och resurseffektivt samt att det borgar för en ökad rättssäkerhet att såväl frågor om medlemskap som medlemsavgifter ska handläggas vid samma instans. Även för den enskilde individen bör ett enhetligt överklagandesystem enligt såväl lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor framstå som mer ändamålsenligt och rättssäkert.

LO ställer sig bakom förslaget men är kritisk till att arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgifter i sin helhet ska kunna överprövas av allmän förvaltningsdomstol. Regeringen vill här framhålla att förslaget i den delen endast avser en förändring av vilken instans som ett beslut om medlemsavgifter överklagas till. Redan i dag är beslutet om medlemsavgifter, i dess helhet, möjligt att överklaga och få prövat av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen respektive regeringen. Förslaget om ändrad instansordning förändrar inte den saken.

Övriga beslut som fattas av arbetslöshetskassorna, enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, är av administrativ karaktär och kan inte anses innefatta någon prövning av enskildas civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i art. 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Det saknas därför skäl att låta dessa beslut omfattas av rätten till domstolsprövning. Inte heller finns det skäl att behålla möjligheten att överklaga övriga beslut enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och till regeringen. Det bör därför införas ett överklagandeförbud för arbetslöshetskassans övriga beslut. I praktiken är det endast ett fåtal ärenden som berörs.

5 Försäkringskassans uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Försäkringskassan ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om aktivitetsstöd och utvecklingsersättning åt enskild som har betydelse för tillämpningen av lagen. Försäkringskassan ska vidare lämna de uppgifter som myndigheten har om att en medlem i arbetslöshetskassan utfört avlönat arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* är kritisk till förslaget och har synpunkter på förslagets utformning.

Övriga remissinstanser har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Försäkringskassan får med stöd av 7 och 8 §§ lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration behandla och lämna ut personuppgifter till arbetslöshetskassorna, bl.a. om det behövs som underlag för beslut av förmåner, ersättningar och andra stöd åt enskilda. Försäkringskassan får enligt 8 § andra stycket samma lag även behandla personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 §, för att tillhandahålla information utanför den egna myndigheten på grund av bl.a. sådan bestämmelse om skyldighet att lämna ut uppgifter till andra myndigheter som avses i 14 kap. 1 § andra meningen sekretesslagen (1980:100). Av den bestämmelsen framgår att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till annan myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning.

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden är sekretessbelagda hos arbetslöshetskassan i den utsträckning som framgår av 7 kap. 10 § sekretesslagen. Av den bestämmelsen framgår att sekretess gäller i ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring samt i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs.

Med stöd av 48 c § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring får arbetslöshetskassan vissa uppgifter från Försäkringskassan rörande bl.a. förmån, ersättning eller annat stöd åt enskild.

Personer som får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning och i övrigt uppfyller kraven på att definieras som arbetslösa enligt 41 §, bl.a. att personen inte utfört förvärvsarbete, ska inte betala arbetslöshetsavgift till arbetslöshetskassan. I dag lämnar Försäkringskassan uppgift om en medlem i arbetslöshetskassan utfört arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd, med stöd av en

bestämmelse i lagen om arbetslöshetsförsäkring. För att möjliggöra för arbetslöshetskassorna att rätteligen använda de uppgifter de redan i dag i huvudsak har tillgång till vid prövning av avgiftsärenden, bör en bestämmelse införas i lagen om arbetslöshetskassor, som innebär att Försäkringskassan ska lämna uppgift om aktivitetsstöd och utvecklingsersättning åt enskild som har betydelse för tillämpningen av lagen. Det samma gäller uppgifter som myndigheten har om en medlem utfört avlönat arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Försäkringskassan påtar sig att promemorians förslag medför en omfattande ökning av Försäkringskassans informationshantering. Det är inte regeringens avsikt att öka informationsöverföringen från Försäkringskassan till arbetslöshetskassorna. Enligt regeringen bör det därför framgå uttryckligen att uppgiftslämnandet endast avser uppgift om förmånerna aktivitetsstöd respektive utvecklingsersättning, som arbetslöshetskassorna behöver för att fastställa korrekta medlemsavgifter.

6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya reglerna ska träda i kraft den 1 juli 2009.

De nya bestämmelserna om överklagande av arbetslöshetskassans beslut tillämpas inte på beslut som fattats före ikraftträdandet. För sådana beslut gäller bestämmelserna i sin äldre lydelse.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Tjänstemännens Centralorganisation* och *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* ser inga hinder för att inträdesreglerna börjar gälla tidigare än den 1 juli 2009.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Ett flertal beslut kommer att vara föremål för överprövning hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen respektive regeringen när de nya överklagandereglererna börjar gälla. En särskild övergångsbestämmelse för dessa beslut är därför nödvändig. De nya bestämmelserna om överklagande av arbetslöshetskassans beslut bör inte tillämpas på beslut som fattats före ikraftträdandet. För sådana beslut gäller bestämmelserna i sin äldre lydelse. Bestämmelsen innebär att för samtliga beslut som inte vunnit laga kraft eller ärenden som inte slutligt avgjorts när de nya reglerna träder i kraft ska lagen tillämpas i dess äldre lydelse.

7 Konsekvenser

7.1 Ändrat inträdesvillkor samt sänkt arbetslöshetsavgift

Ekonomiska konsekvenser

I de beräkningar som gjordes inför budgetpropositionen 2009 uppskattades att antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna skulle komma att öka med 175 000 personer till följd av sänkt arbetslöshetsavgift, tillfällig ändring av medlemsvillkoret och förenkling av inträdesvillkoret.

Sänkningen av arbetslöshetsavgiften med 50 kronor per sysselsatt medlem beräknades leda till minskade intäkter med 1 000 miljoner kronor för år 2009 och 2 000 miljoner kronor per år för åren 2010 och 2011.

I och med att avgiftssänkningen inte påverkar arbetslöshetskassor vars arbetslöshetsavgift efter sänkningen fortfarande ligger på 300 kronor per sysselsatt medlem, kommer inte sänkningen alla sysselsatta medlemmar till del.

Övriga konsekvenser

Förslaget om ändrat inträdesvillkor innebär bl.a. att en person som har arbetat i liten omfattning kan bli medlem i en arbetslöshetskassa. Utöver det innebär förändringen att den administrativa bördan minskar för såväl arbetslöshetskassorna som arbetsgivarna.

Förslaget innebär även att den som för närvarande inte arbetar kan bli medlem i en arbetslöshetskassa. Förändringen innebär också att en arbetslös medlem kan byta arbetslöshetskassa under en pågående ersättningsperiod. I dag är det endast sysselsatta medlemmar som kan byta kassa. Byte av kassa kan bli aktuellt för personer som arbetat i branscher där det finns arbetslöshetskassor vars verksamhetsområden överlappar varandra. Medlemmar kan också söka inträde i Alfa-kassan som är öppen för alla. Eftersom arbetslösa medlemmars inte betalar arbetslöshetsavgift varierar deras avgifter marginellt, varför deras ekonomiska incitament att byta kassa bör vara små. Förändringen kan dock få betydelse vid förändringar inom arbetslöshetskassorna, t.ex. om hela yrkesgrupper byter arbetslöshetskassa. Om det sker i dag, är det enbart de sysselsatta medlemmarna som kan byta kassa.

7.2 Effekter av förändrat informationsutbyte

De föreslagna förändringarna för informationsutbytet innebär att Försäkringskassan har rätt att fråga om, och sedan rapportera till arbetslöshetskassorna, huruvida personer som uppbär utvecklingsersättning även förvärvsarbetar. Förändringarna innebär vidare att det informationsutbyte

som i dag redan sker mellan Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna, för att arbetslöshetskassorna ska kunna undanta personer som får aktivitetsstöd från arbetslöshetsavgift, får rättsligt stöd.

7.3 Effekter av ny instansordning vid överklagande av arbetslöshetskassans beslut om medlemsavgifter

Arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgift kan i dag överklagas till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Under 2007 inkom 286 sådana överklaganden och under januari till och med september 2008 inkom 189 stycken. Under 2007 överklagades 48 av Inspektionen:s för arbetslöshetsförsäkringen beslut till regeringen och under januari till och med september 2008 har 40 av besluten överklagats till regeringen.

En stor grupp bland dem som överklagar är arbetslösa som är sjuk-skrivna. Efter arbetslöshetsavgiftens införande den 1 juli 2008 betalar denna grupp den lägre medlemsavgiften. Denna grund för överklaganden förväntas därför bli begränsad i framtiden.

Förslaget om en ny instansordning bör sammantaget medföra en viss ökning av måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Sveriges domstolar kommer att få ekonomisk kompensation för detta från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

7.4 Konsekvenser ur ILO-perspektiv

Förslagen kommer inte att få konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO:s konvention nr 168.

8 Författningskommentar

34 §

I paragrafen regleras rätten till medlemskap i en arbetslöshetskassa. Ändringarna i paragrafen innebär att inträdesvillkoren har mjukats upp.

I paragrafens *första stycke* har i första meningen förtydligats att det är förhållandena vid ansökningstillfället som har betydelse vid prövningen av om villkoren i arbetslöshetskassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde är uppfyllda. Kravet på visst minsta arbete – den s.k. 17-timmarsregeln har tagits bort.

En ny bestämmelse har införts om att även den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa, om han eller hon uppfyllde villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde när han eller hon senast arbetade. Det innebär att även en arbetslös person kan ansöka om medlemskap i en arbetslöshetskassa. Bestämmelsen om att den som är medlem i en annan

arbetslöshetskassa eller har fyllt 64 år inte har rätt att bli medlem kvarstår som en tredje mening, i sak oförändrad.

Paragrafens *andra stycke* har upphävts, eftersom studerandevillkoret har upphävts genom SFS 2006:1546.

Paragrafens *sista stycke* har justerats som en följd av att den del av inträdesvillkoren som rör krav på visst minsta arbete i första stycket avskaffas.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

34 a §

Paragrafen, har upphävts, eftersom 17-timmarsregeln har avskaffats.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

37 §

I paragrafen, som handlar om uteslutning av medlemmar, upphävs *tredje stycket*, som rör personer som uppfyllt studerandevillkoret, eftersom studerandevillkoret upphävts genom SFS 2006:1546.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

48 §

Paragrafen reglerar den finansieringsavgift som arbetslöshetskassorna ska betala till staten.

I paragrafen återfanns tidigare bestämmelser om arbetslöshetsavgift och en begränsningsregel vad gäller arbetslöshetskassornas avgifter. Dessa bestämmelser regleras nu i 48 a § och 48 b §.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

48 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar arbetslöshetsavgiften. Bestämmelser om arbetslöshetsavgift återfanns tidigare i 48 § andra och tredje stycket.

Paragrafens *första stycke* anger att en arbetslöshetskassa ska till staten utöver finansieringsavgiften för varje kalendermånad betala en arbetslöshetsavgift. Denna avgift ska motsvara 33 procent av den under månaden utbetalade inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen.

Av *andra stycket* framgår att från arbetslöshetsavgiften ska avdrag göras med 50 konor per medlem som, under den månad som avgiften avser, inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a §. Arbetslöshetsavgiften är dock alltid lägst 0 kronor. Bestämmelsen om avdraget innebär att avdraget beräknas och bestäms på samma sätt och på samma underlag som arbetslöshetsavgiften.

Arbetslöshetsavgiften betalas med en månads eftersläpning vilket innebär att avdraget på 50 kronor kommer att göras från och med avgiften för juni 2009, vilken bestäms och betalas i juli.

Av *tredje stycket* framgår att när arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter som täcker kostnaderna

för arbetslöshetsavgiften ska denna vara 300 kronor per medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a §, under den månad arbetslöshetsavgiften avser.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

48 b §

Paragrafen är ny och anger att finansieringsavgiften och arbetslöshetsavgiften tillsammans högst får motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser. Denna bestämmelse reglerades tidigare i 48 § fjärde stycket.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

49 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om när och på vilket sätt betalningar av finansierings- och arbetslöshetsavgifterna ska göras. Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 48 § justeras som en följd av ändringarna i den paragrafen samt till att även omfatta avdraget från arbetslöshetsavgiften.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

87 §

I paragrafens *tredje stycke* har införts en hänvisning till de nya 48 a , 48 b § och 94 a §§ eftersom bestämmelserna även ska gälla den kompletterande arbetslöshetskassan.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

94 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar Försäkringskassans uppgiftsskyldighet gentemot arbetslöshetskassan enligt lagen.

I *första stycket* anges att Försäkringskassan ska lämna de uppgifter om aktivitetsstöd och utvecklingsersättning åt enskild som har betydelse för tillämpningen av lagen till arbetslöshetskassan. Uppgifterna används av arbetslöshetskassorna för att fastställa medlemsavgifter.

I *andra stycket* anges att Försäkringskassan även ska lämna de uppgifter som myndigheten har om att en medlem i arbetslöshetskassan utfört avlönat arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Bestämmelsen i denna del fanns tidigare i 48 c § lagen (9917:238) om arbetslöshetsförsäkring, med undantag för det tillägg som har gjorts vad gäller uppgift om utvecklingsersättning. Även dessa uppgifter används för fastställande av medlemsavgifter.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

95 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om överklagande av arbetslöshetskassas beslut till allmän förvaltningsdomstol, har ändrats på så sätt att i *första stycket* anges att utöver beslut som en arbetslöshetskassa fattar i ärenden om rätt till medlemskap ska även beslut om medlemsavgifter enligt lagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut om medlemsavgift kan avse såväl beslut om medlemsavgiftens storlek som fråga om retroaktiv återbetalning av medlemsavgift. Tidigare överklagades beslut om medlemsavgifter till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och vidare till regeringen.

Ett nytt *tredje stycke* innehåller ett överklagandeförbud av en arbetslöshetskassas beslut enligt lagen, med undantag för beslut rörande rätt till medlemskap eller medlemsavgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

98 §

Möjligheten att överklaga en arbetslöshetskassas beslut till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och vidare till regeringen avskaffas. Paragrafen har därför upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2009. Avseende ny instansordning för överklagande av arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgifter, kommer ett flertal ärenden att vara föremål för överprövning hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen respektive regeringen när de nya överklagandereglererna börjar gälla. En särskild övergångsbestämmelse för dessa beslut är därför nödvändig. De nya bestämmelserna om överklagande av arbetslöshetskassans beslut bör inte tillämpas på beslut som fattats före ikraftträdandet. För sådana beslut gäller bestämmelserna i sin äldre lydelse. Bestämmelsen innebär att för samtliga beslut som inte vunnit laga kraft när de nya reglerna träder i kraft ska lagen tillämpas i dess äldre lydelse.

Promemorian innehåller förslag till ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Förslagen om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring innebär att beräkningen av medlemsvillkoret ändras tillfälligt under 2009. En medlem i en arbetslöshetskassa kommer att uppfylla medlemsvillkoret redan efter sex månaders medlemskap.

Vissa socialförsäkringsförmåner beaktas vid beräkning av arbetslöshetsersättningen till personer som varit tillfälligt eller delvis frånvarande från arbetet före arbetslösheten.

Det föreslås även inledande, generella bestämmelser som slår fast innebörden av centrala begrepp såsom ramtid, dagpenning och normalarbetstid.

Reglerna om normalarbetstidens beräkning ses över och struktureras om.

Ersättningsreglerna i inkomstbortfallsförsäkringen renodlas och separeras från grundförsäkringen.

I förslagen om ändringar i lagen om arbetslöshetskassor föreslås att kravet på viss arbetad tid för rätt till inträde i en arbetslöshetskassa tas bort.

Arbetslöshetsavgiften föreslås reduceras med 50 kronor per sysselsatt medlem.

I promemorian föreslås en ny instansordning för överklagande av arbetslöshetskassornas beslut rörande medlemsavgifter. Möjligheten att överklaga arbetslöshetskassornas beslut om medlemsavgifter till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och vidare till regeringen föreslås tas bort. Dessa beslut överklagas istället till allmän förvaltningsdomstol.

I promemorian föreslås en bestämmelse om viss uppgiftsskyldighet för Försäkringskassan gentemot arbetslöshetskassorna.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor⁸

dels att 34 a §, 98 § samt rubriken närmast före 98 § ska upphöra att gälla,

dels att 34, 37, 48 och 95 §§ samt rubriken närmast före 95 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nya bestämmelser, 48 a, 48 b, 94 a och 95 a §§, samt närmast före 94 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 99 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Överklagande av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §⁹

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. *Medlemskap får dock beviljas endast den som under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor har förvärvat arbetat i genomsnitt minst 17 timmar per vecka och fortfarande arbetar i minst denna omfattning.* Rätt att bli medlem har inte den som

1. är medlem i en annan arbetslöshetskassa, eller

2. har fyllt 64 år.

Rätt att bli medlem har även den som till följd av att han eller hon uppfyller studerandevillkoret enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring är berättigad till ersättning enligt grundförsäkringen och som utbildat sig för arbete i yrkeskategori eller

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som *vid ansökningstillfället* uppfyller kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. *Den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa om han eller hon uppfyllde villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde när han eller hon senast arbetade.* Rätt att bli medlem har inte den som är medlem i en annan arbetslöshetskassa eller har fyllt 64 år.

⁸ Senaste lydelse av

34 a § 2000:1461

98 § 2002:543.

⁹ Senaste lydelse 2000:1461. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när *förvärvsarbete enligt första stycket påbörjades, dock tidigast* första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes, *om inget annat följer av 7 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.*

37 §

Arbetslöshetskassans styrelse *skall*, om inte särskilda skäl talar mot det, utesluta en medlem som

Arbetslöshetskassans styrelse *ska*, om inte särskilda skäl talar mot det, utesluta en medlem som

1. inte uppfyller och inte heller under de senaste sex månaderna har uppfyllt bestämmelsen i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde, eller

2. medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift om något förhållande av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning.

Om det finns särskilda skäl *skall* styrelsen, i stället för att utesluta medlemmen, fränkänna honom eller henne rätten till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Om det finns särskilda skäl *ska* styrelsen, i stället för att utesluta medlemmen, fränkänna honom eller henne rätten till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Första stycket 1 gäller inte sådana medlemmar som grundar sitt medlemskap endast på förhållanden som avses i 34 § andra stycket.

48 §¹⁰

En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i månaden. Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

En arbetslöshetskassa ska till staten utöver finansieringsavgiften för varje kalendermånad betala en arbetslöshetsavgift. Denna avgift ska motsvara 33 procent av den under månaden utbetalade in-

¹⁰ Senaste lydelse 2008:410.

komstrelaterade arbetslöshets-
ersättningen.

När arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter som täcker kostnaderna för arbetslöshetsavgiften ska denna vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under den månad arbetslöshetsavgiften avser.

Finansieringsavgiften och arbetslöshetsavgiften får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

48 a §

En arbetslöshetskassa ska till staten utöver finansieringsavgiften för varje kalendermånad betala en arbetslöshetsavgift. Denna avgift ska motsvara 33 procent av den under månaden utbetalade inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen.

Från arbetslöshetsavgiften ska avdrag göras med 50 kronor per medlem som, två månader före den månad som avgiften avser, inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a §. Avdraget ska baseras på de uppgifter som kassan förfogar över vid utgången av den månad som avgiften avser. Arbetslöshetsavgiften är dock alltid lägst 0 kronor.

När arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter som täcker kostnaderna för arbetslöshetsavgiften ska denna vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under den månad arbetslöshetsavgiften avser.

48 b §

Finansieringsavgiften och arbetslöshetsavgiften får tillsam-

mans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

Finansierings- och arbetslöshetsavgift ska utgå från och med den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

Uppgiftsskyldighet

94 a §

Försäkringskassan ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om förmån, ersättning eller annat stöd åt enskild som har betydelse för tillämpningen av denna lag.

Försäkringskassan ska även lämna de uppgifter som myndigheten har om en medlem i arbetslöshetskassan utfört avlönat arbete vid sidan av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Överklagande i ärenden om rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa

Överklagande av en arbetslöshetskassas beslut

95 §¹¹

Beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till medlemskap enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Behörig länsrätt är den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Vid prövning av överklagande av länsrättens beslut i mål som avses i första stycket skall nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i länsrätten.

Beslut som en arbetslöshetskassa fattar i ärenden om medlemskap eller medlemsavgifter enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Behörig länsrätt är den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Vid prövning av överklagande av länsrättens beslut i mål som avses i första stycket ska nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i läns-

¹¹Senaste lydelse 2001:29.

rätten.

Bilaga 2

95 a §

*Arbetslöshetskassans beslut i
andra fall än som avses i 95 § får
inte överklagas.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.
2. Äldre föreskrifter gäller för beslut som fattats före ikraftträdandet.

Ds 2008:77 Förbättrade och förenklade villkor i arbetslöshetsförsäkringen

Riksrevisionen
Domstolsverket
Kammarrätten i Stockholm
Länsrätten i Stockholms län
Försäkringskassan, huvudkontoret
Statskontoret
Arbetsgivarverket
Ekonomistyrningsverket
Stockholms Universitet, Nationalekonomiska institutionen (avstått från yttrande)
Uppsala Universitet, Juridiska fakulteten
Jämställdhetsombudsmannen
Arbetsförmedlingen
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
ILO-kommittén
Sveriges Kommuner och Landsting
Landsorganisationen i Sverige
Tjänstemännens centralorganisation
Sveriges Akademikers centralorganisation
Svenskt Näringsliv
Arbetslöshetskassornas samorganisation
Företagarna
Konstnärliga och Litterära Yrkesarbetares Samarbetsnämnd

Yttrande har dessutom inkommit från Småföretagarnas arbetslöshetskassa, Lärarnas riksförbund, Sveriges Universitetslärarförbund och Sveriges Ingenjörer.